Nr. 8a

Zitting van maandag 2 oktober 2023

(voortzetting van 28 september 2023)

Voorzitter: mevrouw R.W.J. Melissant-Briene, burgemeester.

Aanwezig zijn de leden: de heren B.C.S. Bahlmann, A. Boutachkourt, D.R.E. van Gammeren en J.P. van der Geest, de dames P. de Groot en E.W.H. Hamann, de heren A.C. van Houwelingen, J. Klein, A. Koçak en A. Krol, mevrouw G. Metz, de heer J.C. Oostrum, de dames J. van Oversteeg en L.P.W. Pellikaan, de heren N. van Santen, P.C.J. Schefferlie, I. Tekir en D. van Veen, mevrouw T. van 't Westende-de Bijl en de heer C. van Willigen.

Griffier: de heer H. Sepers.

Tevens aanwezig de heer M. de Boer, de dames E.L. Dansen, A. Mager en M.J. Molengraaf en de heer F. Polatli (wethouders), alsmede mevrouw H. Kromkamp (gemeentesecretaris.

Afwezig met kennisgeving mevrouw W. Alba Heijdenrijk, de heer M.C. Houtepen, mevrouw W. Loderus, de heer M. De Pagter en mevrouw D. Stevens.

*

1. Heropening 42
2. Ingekomen stukken 42
3. Vaststelling agenda 42
4. Vaststellen notulen voorgaande raadsvergadering en parallelsessies 43
5. Vragenuurtje raadsleden, informatie vanuit het college. 43
6. Motie 'Mensen in woningnood niet onnodig belasten' 46
7. Hamerstukken 47
7.c Meicirculaire gemeentefonds 2023 (*2023-866554*) 47
7.d Nieuw lid Raad van toezicht en statutenwijziging Stichting OVO (*2023-873510*) 47
7.e Zienswijze Zomernota Avres (*2023-876608*) 47
7.f Wensen en bedenkingen gemeenteraad t.a.v. Beleidsregels ambtelijke bijstand (*2023-875686*) 47
7.g Zienswijze begrotingswijziging VZHZ (*2023-877235*) 47
7.h Zienswijze eerste Besstuursrapportage Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) en aanpassing van de P&C-cyclus DG&J (*2023-877104*) 47
7.i Tussentijdse rapportage 2023 (*2023-875506*) 47
7.j Initiatiefvoorstel Fietsveiligheid (*2023-863773*) 47
7.k Initiatiefvoorstel Starterswoningen (*2023-871419*) 54
7.l Initiatiefvoorstel Jeugd- en Jongerenproblematiek (*2023-871421*) 59
8. Bespreekstukken 59
8.b Vaststellen Afvalstoffenverordening (*2023-872860*) 59
9. Overzicht begrotingswijzigingen september 2023 (*2023-881310*) 64
10. Moties vreemd aan de orde van de dag. 65
11. Sluiting. 70

1. Heropening

De voorzitter: Ik heropen de vergadering (20.00 uur).
Goedenavond dames en heren, leden van de raad, het college, al degenen op de publieke tribune, al degenen thuis. Dit zijn toch wel de diehards die hier zitten. We kunnen maar geen genoeg krijgen van politiek: donderdagavond zijn we begonnen met deze raadsvergadering en we gaan vanavond vrolijk verder, al wordt het hopelijk niet zo laat als donderdagavond. Maar ja, ik zeg altijd maar tegen het thuisfront, als ze vragen hoe laat ik thuis kom: het is politiek, we weten het niet. Welkom in ieder geval.
Wat ik zojuist al zei: we zijn met deze raadsvergadering gestart op 28 september, toen hebben we de verordening op de rekenkamer vastgesteld, we hebben een lid van de rekenkamer beëdigd, we hebben ook gesproken over een investering in het Caribabad en vandaag vervolgen we de rest van de agenda.
Voor wat betreft de mededelingen, zoals bekend: mocht u moties of amendementen hebben en liggen ze nog niet bij de griffie, dan kunt u ze sturen naar griffie@gorinchem.nl. Bericht van verhindering voor deze vergadering is ontvangen van mevrouw Loderus van Stadsbelang, mevrouw Stevens van de SP, de heer Houtepen van de VVD, mevrouw Alba Heijdenrijk van D66 en de heer De Pagter van ChristenUnie/SGP.

2. Ingekomen stukken

Behandeld op 28 september jl.

3. Vaststelling agenda

De voorzitter: Op voorstel van de agendacommissie worden hamerstukken die initiatiefvoorstellen van de raad betreffen, als er geen moties en amendementen of vragen zijn, als hamerstuk geagendeerd. De agendapunten 7.j en 7.k worden van hamerstukken omgezet in bespreekstukken, aangezien het daar wel aan de orde is. We laten ze maar gewoon even in de agenda staan, anders levert het misschien wat verwarring op. Ik neem aan dat u daarmee kunt instemmen.
Mijn vraag is of er nog moties vreemd aan de orde van de dag verwacht kunnen worden. De heer Boutachkourt.

De heer Boutachkourt: Dank u wel, voorzitter. Ik wil graag een motie vreemd aan de orde van de dag indienen, met de titel ‘Maak het afval scheiden voor iedereen mogelijk’.

De voorzitter: Ik stel voor die aan het einde van de vergadering te behandelen. Is genoteerd. Nog andere punten?

De heer Tekir: Een vraag van orde, als dat mag, voorzitter.

De voorzitter: De heer Tekir.

De heer Tekir: U gaf aan dat de initiatiefvoorstellen 7.j en 7.k als bespreekstuk worden geagendeerd. Bij 7.k ben ik even zoekende bij het onderwerp starterswoningen; daar was namelijk in B&A niets over aangekondigd.

De voorzitter: Maar ik heb informatie dat daarover vragen gesteld worden door een fractie, waarop de wethouder eerst antwoord dient te geven. Daarna kan er gestemd worden.

De heer Tekir: Oké. Dank u wel voor deze toelichting.

De voorzitter: Vandaar dat ik in mijn inleiding aangaf dat dat het geval zou zijn wanneer er moties, of amendementen, of vragen aan de orde zouden komen, want ik beschikte over enige voorkennis ter zake.

De heer Tekir: Oké. Mocht het een amendement of motie zijn, dan zou ik in ieder geval de fractie willen verzoeken om die even rond te sturen, zodat we daar tijdig kennis van kunnen nemen.

De voorzitter: Dat is mij niet bekend, dus dat moeten we even afwachten.

De agenda wordt hierna aldus gewijzigd vastgesteld.

4. Vaststellen notulen voorgaande raadsvergaderingen en parallelsessies

De notulen van de raadsvergaderingen van 29 juni 2023, 3 juli 2023, 6 juli 2023, het verslag van de Zeepkist op 29 juni 2023, de toezeggingenlijst van 6 juli 2023 en de verslagen van de parallelsessies 20230824 I&O Lokale klimaatadaptatie strategie, 20230824 I&O Nieuwe vormgeving begroting, 20230824 I&O Omgevingsvisie, 20230831 B&A Toekomstvisie Caribabad, 20230831 I&O en B&A Verordening Rekenkamer Gorinchem, 20230831 I&O en B&A Zienswijze Zomernota Avres en 20230907 I&O Integraal Sociaal Beleid (ISB), worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming ongewijzigd vastgesteld.

5. Vragenuurtje raadsleden, informatie vanuit het college.

De voorzitter: Er zijn twee vragen ingediend. Allereerst wil ik de heer Van Santen van de VVD het woord geven over het onderwerp kentekenherkenning binnenstad.

De heer Van Santen: Dank voorzitter. Kentekenherkenning binnenstad inderdaad, want regelmatig zijn er ongelukken met de pollers en vaak worden ze dan onherstelbaar beschadigd en moeten ze worden vervangen. Ook nu is dit het geval in onze binnenstad, maar door het achterblijven van leveringen blijft de situatie vooralsnog zoals die is en dan heb je er vrij weinig aan. Zonder pollers komt het aan op onze bordenhandhaving, waarbij de capaciteit beperkt is. De situatie is dus nu dat iedereen kan doorrijden, met als gevolg vaak oplopende irritaties bij bewoners, winkelend publiek en de winkeliers. Pollers zijn ook nog eens erg duur in onderhoud, veroorzaken economische schade als gevolg van aanrijdingen en irritatie als gevolg van doorrijden en parkeren op plekken waar het niet mag wanneer ze kapot zijn.
Hoe nu verder? Wellicht biedt kentekenherkenning uitkomst. Dat is een systeem dat in andere steden, zoals Delft of Dordrecht, goed werkt en ook nog eens goedkoper kan zijn. Bovendien is het een stuk vriendelijker in het straatbeeld en beter voor de hulpdiensten. Daarnaast zijn er ook voor bromfietsen en scooters mogelijkheden om daarop te handhaven, waarbij je als gemeente ook bijvoorbeeld de mogelijkheid hebt voor het versturen van informatiebrieven in plaats van direct een bon. Daarom de volgende vragen:

1. Wat zijn nu de intenties met de ‘kapotte’ pollers in Gorinchem?
2. Hoe staat het college tegenover een systeem van kentekenherkenning, zoals in navolging van Dordt en Delft? Ziet het college mogelijkheden om deze afweging verder in kaart te brengen, of wellicht zelfs een pilot hiermee te starten?
3. Mochten zowel pollers als kentekenherkenning geen gewenste toekomstige oplossingen zijn, hoe gaan we dan om met de toekomstige of huidige situatie in Gorinchem, of laten we het dan soms enkel afhangen van de capaciteit van onze handhaving?

Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Namens het college zal wethouder Polatli antwoorden.

Wethouder Polatli: Dank u wel, voorzitter. Ook de heer Van Santen bedankt voor deze vragen, want dat biedt mij de mogelijkheid om u te vertellen dat we in de eerste helft van volgend jaar het toegangsbeleid gaan herzien, want het huidige toegangsbeleid is van 1997 en verouderd.
Wat zijn de intenties met de kapotte dynamische afsluitingen? Deze houden we zo lang mogelijk in bedrijf en bij schade worden ze zo snel mogelijk hersteld.
Gevraagd is of het college mogelijkheden ziet om hiermee een pilot te starten. Vooruitlopend op het uitwerken van een nieuw toegangsbeleid een pilot start is ongewenst. Het is niet eenvoudig om een pilot te starten, het vraagt een aantal ingewikkelde stappen die doorlopen moeten worden en dan kunt u denken aan de officier van justitie, Openbaar Ministerie, het begeleiden van inkooptrajecten en implementatie. Dus wij zijn er geen voorstander van om vooruitlopend op het nieuwe toegangsbeleid een ingewikkelde pilot te starten.
Ik hoop dat ik hiermee voldoende antwoord heb gegeven.

De voorzitter: De heer Van Santen.

De heer Van Santen: Dank u en dank voor de toelichting. Als die pollers kapot zijn, wordt het inderdaad lastig, denk ik, maar ik begrijp nu dat er vanaf volgend jaar een herziening komt op het beleid en dan is mijn vraag: gaat u dan, zoals bijvoorbeeld in Oss of in andere gemeenten, kentekenherkenning ook meenemen als afweging in die opties?

Wethouder Polatli: Ik ben inderdaad vergeten dat stukje toe te lichten. Daar staan wij positief tegenover, maar ook het gastheerschap wordt hierin meegenomen. Natuurlijk zullen we ook in contact treden met de betrokken gemeenten, want het is niet gezegd dat bij alle gemeenten dit systeem goed werkt. Maar dat wordt inderdaad overwogen in het nieuwe toegangsbeleid, in de eerste helft van het volgend jaar.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de tweede vraag en die is van de heer Van Houwelingen van de SP. Het onderwerp is urgentieprocedure Gorinchem.

De heer Van Houwelingen: Dank u wel, voorzitter. In juni hebben we de perspectiefnota behandeld en is naar aanleiding van de motie van D66 gesproken over de aanbevelingen van het Instituut voor Publieke Waarden. Het ging toen over het afschaffen van kosten voor inwoners voor het aanvragen van een urgentieverklaring. Dat was het moment dat er gelijke stemmen waren. De wethouder zei destijds dat alle aanbevelingen van het IPW

zouden worden overgenomen Het versimpelen van het aanvraagformulier voor een urgentieverklaring en het afschaffen van de daarbij komende leges zijn daarvan twee voorbeelden. Inmiddels zijn we alweer drie maanden verder, het zomerreces is voorbij en de SP zou graag willen weten of de wethouder ons een update kan geven van de huidige stand van zaken. Wanneer kunnen de leges worden afgeschaft en wanneer worden de andere aanbevelingen merkbaar voor onze inwoners? Is dat binnenkort al mogelijk en, zo niet, waarom niet? Is er dan een tijdpad beschikbaar, zodat we de ontwikkelingen kunnen volgen?
Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Namens het college zal wethouder Dansen antwoorden.

Wethouder mevrouw Dansen: Dank u wel, voorzitter. Inderdaad heb ik tijdens de behandeling van de perspectiefnota aangegeven dat wij het proces van de urgentieverlening en de geadviseerde maatregelen in samenhang zouden bekijken en daarbij hoort ook het aspect van de leges. In samenhang met vele andere onderwerpen op dit terrein bekijken we nog hoe en wanneer we er komend jaar op terugkomen bij uw raad. Ik snap dat dat waarschijnlijk niet zo snel is als u had gehoopt, maar helaas. Wij verwachten dat wij in ieder geval in Q3, misschien zelfs wel in Q2, maar dat durf ik niet te beloven, bij u terugkomen. In de praktijk zien we overigens niet dat mensen in verband met de leges geen urgentie aanvragen. In het voortraject worden mensen goed en uitgebreid geadviseerd over de mogelijkheden en kansen – daaraan zijn overigens geen kosten verbonden – en dit jaar, tot gisteren zo'n beetje, zijn er bijvoorbeeld al 130 adviesgesprekken gevoerd die niet tot een formele aanvraag van urgentie hebben geleid.
Of het tot afschaffing van de leges komt, kan ik niet op voorhand zeggen. Hierbij spelen ook vragen over hoe dit gedekt zou moeten worden en wat dit vraagt op het gebied van de capaciteit. De beperkte inkomsten vallen dan weg en de verwachting is dat er dan wel meer formele aanvragen komen. Dit zijn aanvragen die niet kansrijk zijn, maar dan wel formeel behandeld moeten worden en hiervoor moeten we vooraf in beeld hebben wat dit vraagt op het gebied van de capaciteit, om te zorgen dat de procedures goed en vlot blijven verlopen.

De voorzitter: De heer Tekir.

De heer Tekir: Aangezien wij straks over een motie gaan stemmen die D66 eerder heeft ingediend, zou ik daar graag even op willen ingaan. Ik hoor de wethouder zeggen dat er in de praktijk geen afhakers zijn omdat er leges worden geheven. Ik vind dat opmerkelijk, aangezien je niet weet wat je niet binnenkrijgt. Dus ik zou graag willen weten hoe de wethouder daarachter is gekomen, aangezien we daar geen zicht op hebben. Wat mij ook wel verbaast, nu ineens, is dat het onduidelijk is of die leges wel of niet worden afgeschaft, terwijl D66 juist in de beantwoording van de schriftelijke vragen eerder dit jaar als antwoord heeft gekregen dat dat niet de bedoeling is. Dus het verbaast mij wel dat, als die vraag nu door de SP wordt gesteld, daarop positiever wordt gereageerd dan de afwijzende houding eerder op vragen van D66. Ik vind dat treurig.

De voorzitter: Wethouder Dansen.

Wethouder mevrouw Dansen: Daar heb ik eigenlijk geen antwoord op. Ik bedoel: dat is een gevoel en daar kan ik niet zo heel veel aan doen.

De heer Tekir: Nou, voorzitter, dat is geen gevoel. In antwoord op de vragen die wij specifiek over het afschaffen van leges hebben gesteld, hebt u aangegeven dat dat niet de inzet van het college is. En nu de SP diezelfde vraag stelt, geeft u aan dat u dat samenhangend gaat bekijken, dat u daarop terugkomt en dat dat wel zou kunnen. Ik vind dat willekeur en ik vind dat opmerkelijk en treurig.

Wethouder mevrouw Dansen: Bij mijn weten heb ik de vorige keer ook gezegd dat we het geheel in samenhang zouden bekijken, en niet anders.

De heer Tekir: Ik herinner het college en de wethouder eraan dat wij hierover eerder dit jaar schriftelijke vragen hebben gesteld. Toen is de discussie gestart en aangezwengeld en als antwoord op die vraag heeft u klip en klaar aangegeven dat dat niet de inzet van het college is. Ik vind het jammer, maar kennelijk heeft u geen idee meer wat u als antwoord heeft gegeven.

De voorzitter: De wethouder heeft haar reactie gegeven. Dank u wel.

6. Motie ‘Mensen in woningnood niet onnodig belasten’

De voorzitter: Dames en heren. Deze motie is in de vergadering van 6 juli jl. aangehouden omdat bij de stemming de stemmen bleken te staken. In zo’n geval dient volgens de Gemeentewet een voorstel in de eerstvolgende vergadering opnieuw in stemming te worden gebracht, zonder dat het debat daarover wordt heropend, tenzij er nieuwe informatie zou zijn. Als bij een tweede stemming de stemmen opnieuw staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen. We gaan dus nu opnieuw stemmen over de motie ‘Mensen in woningnood niet onnodig belasten’.

De heer Van Houwelingen: Voorzitter, mag ik een stemverklaring afleggen?

De voorzitter: Zeker, ga uw gang.

De heer Van Houwelingen: Ik heb zojuist kennisgenomen van de beantwoording van de wethouder. Omdat binnen onze eigen fractie sprake was van een wisselende stemming, wil ik hierop graag even mijn eigen visie geven. Ik begrijp zeker de samenhang. De wethouder zei ook dat het een compleet pakket is en dat voor capaciteiten gestroomlijnde procedures dienen te worden gemaakt. Mijn persoonlijke mening is dat ik hierin de wethouder zal volgen en zo zal mijn stem dan ook uitvallen.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen nog die een stemverklaring wensen af te leggen? Dat is niet het geval. Dan breng ik nu de motie in stemming.

De motie wordt in stemming gebracht, waarbij blijkt dat de stemmen met 10 tegen 10 staken.

Voor hebben gestemd de leden Boutachkourt, Van der Geest, mw. De Groot, Koçak, Oostrum, mw. Van Oversteeg, mw. Pellikaan, Schefferlie, Tekir en Van Willigen.

Tegen hebben gestemd de leden Bahlmann, Van Gammeren, mw. Hamann, Van Houwelingen, Klein, Krol, mw. Metz, Van Santen, Van Veen en mw. Van 't Westende-de Bijl.

De voorzitter: Na deze uitslag wordt de motie geacht te zijn verworpen.

7. Hamerstukken

7.c Meicirculaire gemeentefonds 2023 (*2023-866554*)

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

7.d Nieuw lid Raad van toezicht en statutenwijziging Stichting OVO (*2023-873510*)

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

7.e Zienswijze Zomernota Avres (*2023-876608*)

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

7.f Wensen en bedenkingen gemeenteraad t.a.v. Beleidsregels ambtelijke bijstand (*2023-875686*)

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

7.g Zienswijze begrotingswijziging VZHZ (*2023-877235*)

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

7.h Zienswijze eerste Bestuursrapportage Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) en aanpassing van de P&C-cyclus DG&J (*2023-877104*)

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

7.i Tussentijdse rapportage 2023 (*2023-875506*)

De voorzitter: Voor een stemverklaring is het woord aan de heer Tekir.

De heer Tekir: Dank u wel, voorzitter. Ik zal het kort houden. De turap is vooral een informerend document, dus daar nemen we kennis van en daar zullen we ook mee instemmen. Wat ons alleen wel opviel was dat uit het antwoord op de vragen die wij hebben gesteld blijkt dat er bij taalcursussen wederom wachtlijsten zijn ontstaan. Dat vinden wij jammer, zeker in relatie tot eerdere toezeggingen dat dat niet meer aan de orde was. Wij nemen daar kennis van, maar dat onderwerp pakken we mogelijk later op. Voor nu stemmen wij in met de turap.

Zonder hoofdelijke stemming wordt hierna conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

7.j Initiatiefvoorstel Fietsveiligheid (*2023-863773*)

De voorzitter: Zoals eerder toegelicht is dit hamerstuk een bespreekstuk geworden, omdat hierop een amendement is ingediend. Het woord is aan de heer Tekir van D66.

De heer Tekir: Voorzitter, dank u wel. Zoals afgesproken, spits ik mijn bijdrage alleen toe op het amendement dat D66 samen met Stadsbelang indient om een derde prioriteit toe te voegen aan het Fietsplan, het initiatiefvoorstel. Het gaat om de aanpak van gevaarlijke fietsknelpunten in de komende jaren. Wij stellen voor om naast de twee prio's die al in het voorstel staan, namelijk de rotondes Eike's Hof en het scholengebied aan de Hoefslag, een tweetal rotondes aan de Spijksesteeg toe te voegen. Het gaat dan specifiek om de rotonde bij het winkelcentrum Hoog-Dalem en de rotonde bij de brede school Dalemplein.
Voorzitter. Aanleiding hiervoor is een petitie door enkele ongeruste ouders die hier regelmatig bijna-ongelukken meemaken. Ik heb net nog even gekeken en de petitie is inmiddels door ruim honderd mensen ondertekend, een duidelijk signaal denk ik zelf. Ik ben er afgelopen week zelf ook wezen kijken en het is inderdaad een verwarrend punt, omdat fietsers beide richtingen op mogen fietsen en bijvoorbeeld waarschuwingsborden ontbreken. En als er al een waarschuwing staat, zoals die met die fietsende beelden – ik weet niet hoe ik het anders moet noemen –, dan werken die eerder averechts omdat ze tegelijkertijd ook afleidend zijn.
Kortom: laten we niet wachten op een ongeluk, maar nu het kan actie ondernemen, is ons pleidooi. De wijk die erachter ligt, Laag-Dalem, is de afgelopen jaren flink gegroeid en die groei zet zich ook alleen maar door. Alle reden dus om deze verbindingspunten tussen Hoog- en Laag-Dalem met prioriteit aan te pakken.

Amendement A04: De fietsveiligheid bij de twee rotondes aan de Spijksesteeg toevoegen als prio
Indieners van dit amendement stellen voor om punt 8 van het raadsvoorstel als volgt te amenderen (onderstreept is nieuw):
- Binnen deze raadsperiode de fietsveiligheid rondom Eike's Hof, Beroepencampus (Hoefslag) en de twee rotondes aan de Spijksesteeg (ter hoogte van Griendweg en Laag Dalemseweg) te verbeteren (kader prioriteit)

Motivatie
Nu de voorzieningen in Hoog Dalem voor een groot deel zijn opgeleverd, merken we dat ook het fietsverkeer toeneemt tussen Hoog en Laag Dalem. Daarvoor moeten fietsers gebruikmaken van één van de rotondes aan de Spijksesteeg. De drukte op deze rotondes is het afgelopen jaar toegenomen door bijvoorbeeld de oplevering van Brede school Dalemplein. Maar ook het winkelcentrum Hoog-Dalem zorgen voor aanhoudende drukte op deze verkeersader. Met de uitbreiding van het middengebied (woningbouw) zal de drukte in de toekomst alleen maar verder toenemen. En dat gaat in de praktijk helaas gepaard met gevaarlijke situaties, zoals bijna-ongevallen. Een aantal ongeruste ouders is naar aanleiding hiervan een petitie gestart om deze oversteekplaats aan de kaak te stellen:
https://secure.avaaz.org/community_petitions/nl/gemeente_gorinchem_een_veilige_rotondo_in_gorinchem/?fbclid=IwAR0QO9T_1Jzm708NFLetGQcj2O2WnBXPpByB7yZZrfkHV8HOMzP1yhyLak
De indieners van dit amendement roepen het college op om deze rotondes met prioriteit onder de loep te nemen, net zoals de overige prio's die al zijn aangegeven in het initiatiefvoorstel. Het feit dat hier dagelijks vele kinderen fietsen maakt de aanpak urgenter.

Ilhan Tekir, D66
Johan Klein, Stadsbelang

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even rond. Wie wenst hier verder nog het woord over te voeren? De heer Van Houwelingen, SP.

De heer Van Houwelingen: Dank u wel, voorzitter. Eerst wil ik het even in het algemeen over het initiatiefvoorstel hebben, want als ondertekenaar van het initiatiefvoorstel wil ik wat verduidelijken naar aanleiding van de terugkoppeling die we van het college hebben gekregen, en dan heb ik het over punt 5: bij het ontwerpen van nieuwe wegen fietsers als uitgangspunt nemen. Hierin wordt gelinkt naar een raadsinformatiebrief, die weer verwijst naar een uitgangspunt wat betreft inpassing van stroken en suggestiestroken en de koppeling aan snelheden. Maar dat is niet wat we tijdens de Radarsessies voor ogen hadden, tenminste: zo heb ik het niet bedoeld Het gaat vooral om de inrichting zelf, opdat deze goed toegankelijk zijn voor iedereen, voor de mindervalide met een driewielfiets bijvoorbeeld, maar ook voor de bakfiets, de tandem, de rolstoelfiets, dus fietspaden met flauwe bochten, niet te snel stijgende hellingen en voldoende ruimte voor alle fietsende doelgroepen. Dat is zoals ik punt 5 heb gezien voor het initiatiefvoorstel. Misschien helpt dat te verduidelijken.
Het amendement vraagt om de rotondes aan de Spijksesteeg toe te voegen aan de knelpuntentop-10, naar aanleiding van een petitie die is begonnen door enkele inwoners. Dat signaal herkennen we, het gaat onder andere over de rotonde bij de Griendweg. De heer Foppe heeft daar in januari nog een vraag over gesteld. In de beantwoording daarvan lezen we dat het aantal ongelukken vergeleken met de andere rotondes relatief laag zou zijn. Gezien de berichtgeving over de rotonde bij het Dalemplein zou dat nog minder zijn. Dat neemt niet weg dat het nog steeds onveilig kan voelen en ook bijna-ongelukken kunnen plaatsvinden, want dat is helaas niet te meten. De komst van de scholen, sporthal, kerk, uitbreiding van de wijk in het algemeen, doet de situatie daar veranderen en het verkeer toenemen, dus het geeft een compleet ander beeld dan het onderzoek dat in 2021 is gepresenteerd, al is daar wel met een fietsmodel en een multimodaal verkeersmodel gewerkt en rekening mee gehouden.
De petitie van de bewoners ervaar ik als een sterk signaal, dus ik snap ook het amendement van D66. Aan de andere kant: wat is het nut van het maken van de top-10 wanneer we tussentijds weer prio's gaan bijzetten, een punt of twee aan de lijst toevoegen waaraan een breed onderzoek met diverse betrokkenen vooraf is gegaan? Er zijn inwoners hiervoor naar het stadhuis gekomen, naar bijeenkomsten gekomen, en ik weet dat de klankbordgroep Oost-Gorinchem een steentje heeft bijgedragen. Wanneer we na deze input zelf die lijst weer gaan verbouwen, snap ik wel dat zo'n klankbordgroep zich niet gehoord voelt en zich op den duur opheft. Daarvan moeten we ook leren, dus we kunnen niet zomaar aan zo'n lijst voorbijgaan. Het geeft ook wel aan dat toen die fietsknelpunten zo'n drie jaar geleden bekend werden gemaakt direct gestart had moeten worden, misschien niet direct met mooie rode banen asfalt en een herinrichting, maar vast met eenvoudige witte lijnen trekken, om de fietsstrook beter en opvallender aan te geven, of een bord te plaatsen, of te verzetten. Dat is precies wat nu wordt bedoeld met de makkelijke verbeteringen, in het voorstel quick wins genoemd, zo'n leuk vreselijk managerswoord. Maar goed, dat is precies wat de petitie vraagt: een makkelijke oplossing. Duidelijke, opvallende waarschuwingsborden kosten geen kapitalen en de

inwoners zijn tevreden. Dus het signaal van de petitie is zeker belangrijk, maar omdat het in het initiatiefvoorstel staat als quick win, zie ik het amendement als overbodig.
Dank u wel.

De heer Tekir: Voorzitter, een verduidelijkingsvraag, als dat mag.

De voorzitter: Ga uw gang.

De heer Tekir: Ik hoor als laatste het woord ‘overbodig’, maar dat snap ik niet zo goed, want er staan al twee prio’s in het voorstel, dat is kennelijk in een eerder traject besproken, maar die quick wins zijn nu niet gekoppeld aan deze specifieke locatie. Kunt u nog eens toelichten waarom dat dan overbodig zou zijn, aangezien die koppeling met deze locatie niet in het voorstel zit?

De heer Van Houwelingen: Zoals ik het initiatiefvoorstel zie met de quick wins, geldt in principe breed, niet alleen maar in die knelpuntentop-10, dat we makkelijke maatregelen kunnen nemen, dat zou kunnen door het verzetten van een lijn, of een betere aanduiding door markeringen, of het plaatsen van een waarschuwingsbord. Dat is niet iets wat we hier in de begroting moeten bespreken, noem maar op. Het zijn een paar borden, een paar beugels, en gaan; dat noem ik een quick win en dat is precies wat de petitie ook vraagt. Zo zie ik dat wat in de petitie wordt gevraagd in ieder geval al in het initiatiefvoorstel is geborgd en daarmee overbodig is. Als de eerste twee punten een prio zijn en uw punt met de twee rotondes erbij komt, wat gaan we dan met de punten 4, 5, 6 doen? Valt van de knelpuntentop-10 nummer 10 dan af? Dat heeft daarmee ook weer gevolgen. Dus ik denk dat dat geborgd is en daarnaast behouden we gewoon de knelpuntentop-10.

De heer Tekir: Voorzitter, tot slot. Ik denk dat de punten 3 tot en met 10 niet veranderen door het amendement, want die blijven toch in het ongewisse met dit voorstel. Ik zou graag willen toevoegen dat met het amendement juist een keuze wordt gemaakt om ook deze rotondes aan te pakken, precies om de reden die u aangeeft. In 2021 was die school nog niet open en de drukte op die locatie is nu gewoon een stuk groter dan ze was. Dat is ook het signaal dat de ouders afgeven. Ik vind het jammer dat u het amendement overbodig verklaart.

Mevrouw Pellikaan: Voorzitter, een korte aanvulling daarop. Ik kan mij het debat over de mobiliteitsvisie in 2021 nog goed herinneren. Ik weet dat we destijds ook in de raad met elkaar hebben gesproken over hoe belangrijk het is om ook adaptief te kijken naar zo'n visie en zo’n maatregelenpakket, juist vanwege de ontwikkelingen zoals geschetst door de heer Tekir, en dat we dus als raad en als college daarop ook kunnen corrigeren, zodat we de juiste dingen blijven doen voor de stad en niet vasthoudend stil in de tijd blijven staan. Dus volgens mij is dit amendement een heel mooi voorbeeld van hoe we dat met elkaar kunnen doen hier in deze raad.

De voorzitter: Goed. Een reactie nog van de heer Van Houwelingen en dan ga ik naar de heer Klein.

De heer Van Houwelingen: Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp het heel goed wanneer het over grote aanpassingen gaat, bij de rotonde bij het politiebureau laten we zeggen, dat zijn flinke bedragen waar we het over hebben, en dan kan ik begrijpen dat je daar prioriteringen gaat schuiven. Dat zijn ook wat zwaardere belangen. Hier wordt echter specifiek in de petitie – ik heb die meerdere malen gelezen –gevraagd om waarschuwingsborden. Nou ja, dat zie ik niet meer dan als een verkeersbord en ik denk niet dat het nodig is om dan een top-10 daarin te gaan veranderen. Ik zou zeggen: pak het signaal op, neem iemand van de buitendienst alsjeblieft en zet er een paar borden neer. Daar hoeft de top-10 niet op aangepast te worden.

Mevrouw Pellikaan: Voorzitter, een korte reactie hierop. Ik hoor niemand spreken over het aanpassen van de top-10 behalve u, dus dat brengt mij wat in verwarring.

De heer Van Houwelingen: Dat is zoals ik het amendement lees: dat deze rotondes worden toegevoegd aan de knelpuntentop-10.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Klein, Stadsbelang.

De heer Klein: Bedankt, voorzitter. Laten we het niet nogmaals hebben over het initiatiefvoorstel fietsveiligheid, want ik neem aan dat we dat gewoon raadsbreed gaan aannemen. Wie is immers tegen fietsveiligheid? Ik wil wel inhaken op de discussie die zojuist heen en weer ging. Er wordt hier gesproken over quick wins en misschien zijn inderdaad deze twee rotondes waar we nu over spreken wel op te lossen met quick wins, maar laten we die dan in ieder geval prioriteren, om daarmee aan de slag te gaan als er daadwerkelijk quick wins zijn. Ik denk dat we op die manier ook op steun kunnen rekenen van de SP om dit amendement aan te nemen en daarmee juist weer twee rotondes binnen Gorinchem veiliger maken. En dan nodig ik de heer Van Houwelingen uit om in gesprek te gaan met wethouder Molengraaf, om inderdaad die eenvoudige quick wins dan maar gelijk aan het licht te brengen.
Dat was hem, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van ’t Westende, VVD.

Mevrouw Van ’t Westende-de Bijl: Voorzitter, dank u wel. De gemeenteraad heeft in 2022 een aantal thema's bepaald waarvoor wij aandacht willen. Een van die thema’s is fietsveiligheid, een thema dat in de visie van onze fractie integraal onderdeel uitmaakt van mobiliteit en verkeersveiligheid. Fietsers zijn belangrijke verkeersdeelnemers, maar dat geldt evengoed voor automobilisten en voetgangers. In een sessie hebben we met de deelnemende fracties uitgedacht hoe we kunnen komen tot vergroting van de fietsveiligheid in onze stad. Dat heeft geresulteerd in dit initiatiefvoorstel. Het doel van het voorstel is om het aantal gebruiksvriendelijke fietsroutes te realiseren en het aantal gevaarlijke punten te verminderen. Het college heeft in onze ogen een adequate reactie gegeven op het voorliggende voorstel. Het laat zien dat op een aantal punten al door het college actie is ingezet. In het voorliggende amendement wordt specifiek aandacht gevraagd voor de rotondes aan de Spijksesteeg, dit in aanvulling op Eike’s Hof en de Beroepencampus. Vanuit onze fractie zal dit amendement niet worden gesteund, omdat het onmogelijk is om een uitputtende lijst van gevaarlijke situaties in de stad op te stellen

Waarom wordt bijvoorbeeld de rotonde in Dalem niet meegenomen in het amendement? Daarna voorziet het voorstel al in een vermindering van het aantal gevaarlijke punten, waar deze rotondes in ogen onze ogen ook toe behoren.

De voorzitter: Mevrouw Van Oversteeg, CDA.

Mevrouw Van Oversteeg: Voorzitter, als u het goed vindt vanaf mijn plek, want het is kort.
Wij hebben het initiatiefvoorstel gelezen en ook het amendement dat is ingediend en zien het eigenlijk in de lijn die mevrouw Pellikaan schetste, van: het is een actueel signaal dat we nu ook mee kunnen nemen en wij zien ook in de brief van het college dat we weer een actualisatie van het mobiliteitsplan tegemoet kunnen zien, waarin die fietsprojecten ook een plek kunnen krijgen. Dus volgens mij is dat ook het moment waarop we het een en ander in samenhang kunnen bezien, waardoor we dit eigenlijk gewoon een heel goed en nuttig amendement vinden.

De voorzitter: Mevrouw Pellikaan, Democraten Gorinchem.

Mevrouw Pellikaan: Dank u wel, voorzitter. Ik had het eigenlijk voor een stemverklaring bewaard, maar gezien het korte debat voeg ik het toch graag vanaf deze plek even toe. In het voorstel staat de oproep om quick wins te realiseren, die kostenneutraal gerealiseerd kunnen worden. Wij zien dat eigenlijk als een streven en geen dogma, dus laten we ook met elkaar kijken hoe we slim concrete verbeteringen kunnen gaan opleveren. Wat ons betreft is het ook prima als daar een kleine meerprijs aan verbonden is.

De voorzitter: De heer Krol, ChristenUnie/SGP.

De heer Krol: Dank u wel, voorzitter. Ik snap dat aandacht wordt gevraagd voor specifiek de rotondes, maar ik wil wel een winstwaarschuwing afgeven. Er blijven altijd gevaarlijke situaties bestaan in Gorinchem. Als we met quick wins zaken kunnen oplossen, prima. Ik ben zelf heel blij dat in het raadsinitiatief ook veel nadruk is gelegd op fietseducatie door scholen, maar ik denk dat het ook belangrijk is door ouders en opvoeders, zeker op zo'n punt. Ik heb vroeger altijd geleerd: als je een gevaarlijk punt oversteekt, zorg dat je oogcontact maakt, dat je oplet als je zelf op de fiets zit als kind, dat je ziet wat een automobilist doet. Maar ik ben niet positief over het niveau van verkeersonderwijs, althans van hoe dat uitwerkt. Ik heb donderdagochtend tijdens het spitsuur om kwart over acht even uit het raam gekeken – ik kijk vanuit mijn huis op de rotonde Haarsekade / Marinus Spronklaan, waar fietsers massaal richting de campus fietsen – en ik denk dat 95% van de fietsers zonder naar rechts te kijken gewoon doorrijdt, geen enkele voorrang geeft. Dat soort dingen kunnen we met elkaar niet allemaal oplossen, dus laten we ook die verantwoordelijkheid daar leggen.
Met betrekking tot het specifieke amendement wacht ik graag de reactie van de wethouder af. Ik ben benieuwd of hij dit nodig heeft om de quick wins op te pakken. Het is in ieder geval zaak dat er volgens mij snel gekeken wordt naar deze situatie…. En nu moeten we eruit, denk ik…

De voorzitter: Ik schors de vergadering (20.38 uur).

Schorsing

De voorzitter: Ik heropen de vergadering (20.39 uur). Er was sprake van loos alarm, dus we vervolgen deze vergadering. Het was een hele mooie poging om opnieuw deze raadsvergadering te beëindigen, maar we gaan vrolijk verder! De heer Krol, ChristenUnie/SGP.

De heer Krol: Ik werd onderbroken en wil nog één punt aanroeren. Ik vind het lastig dat we 'raadsagendadingen', dus initiatieven die we als raad zelf hebben voorgesteld, massaal gaan amenderen. Het is wat mij betreft wel een beetje het failliet van het concept raadsagenda als we hier een gewoonte van maken.

Mevrouw Pellikaan: Voorzitter, een korte nuance daarop – ik kan het toch niet laten. Ik vind de woordkeuze van de heer Krol een beetje opmerkelijk. Volgens mij zijn we vanavond niet massaal aan het amenderen met elkaar op initiatiefvoorstellen. Ik zie één amendement van D66, en volgens mij, nogmaals, een heel terecht amendement.

De heer Tekir: Voorzitter, als u mij toestaat. Het woord 'faillissement' verdient inderdaad een korte toelichting. Ik vind het iets te zwaar, eerlijk gezegd. Het amendement van D66 en Stadsbelang is ingegeven vanuit een petitie die na de besprekingen in de raad is geïnitieerd en ons heeft bereikt, dus in die zin een actuele aanleiding om nog een prio toe te voegen. Ik hoop niet dat we het allemaal heel spannend maken vanavond. Laten we het iets relaxer beschouwen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Hamann, Gorcum Actief.

Mevrouw Hamann: Dank u wel, voorzitter. Wij hopen toch dat D66 voortaan meedoet met initiatiefvoorstellen, want met het idee van die twee rotondes in Oost zijn we het eigenlijk van harte eens. We vinden ze onoverzichtelijk. Er staan twee van die gekke fietsen als kunstwerk, die afleiden. Je komt in de auto aanrijden en dan denk je: hé, wat zie ik nou?, en dan zie je ondertussen de fietsen niet. Het is doodeng daar en dat is met een quick win heel makkelijk op te lossen, dus wij gaan voor de quick wins.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Oostrum, PvdA.

De heer Oostrum: Voorzitter. Ik hoorde in ieder geval dat iedereen het ermee eens is dat we uit het initiatiefvoorstel duidelijk hebben dat er een top-10 is. Het amendement maakt er een top-12 van en vanuit onze fractie komt toch het geluid om verder te kijken dan alleen deze top-12 als het gaat over quick wins. Er zijn veel meer situaties waar misschien met quick wins iets verdiend kan worden. Er waren afgelopen week nog twee ongevallen op de Wolpherensedijk. Ik ga ze niet toevoegen, maar ik vraag wel even ook wat aandacht voor de andere locaties.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Molengraaf namens het college.

Wethouder mevrouw Molengraaf: Voorzitter. Ik kan een lange versie doen, maar ik heb ook een korte en ik denk dat ik die maar ga doen, want we willen volgens mij allemaal

op tijd naar bed, ik in ieder geval wel, dus ik ga geen heel verhaal houden over alle data die verzameld zijn en de fietsknelpuntentop-10 et cetera, et cetera.
Volgens mij willen we allemaal dat punten die als gevaarlijk worden ervaren zo goed mogelijk worden ingericht. Er is een groot verschil tussen 'feitelijk onveilig' omdat er veel meldingen zijn en 'gevoelsmatig onveilig' en ik heb begrip voor allebei. Ik heb ook begrip voor het amendement en voor mensen die zeggen "laten we nou niet allerlei dingen toevoegen aan die fietsknelpuntentop-10", waar we overigens hard mee aan het werk zijn en er zijn ook al een aantal dingen gerealiseerd. Afgelopen zomer ben ikzelf ook op de fiets gestapt om alle knelpunten af te fietsen en ook deze punten heb ik bezocht. We hebben afgesproken dat we bij de Laag Dalemseweg aan de bebording iets gaan doen, en dat wordt gewoon al gedaan; dat is een quick win die ik al opgepakt had. Het zit nu in het amendement, maar wat mij betreft gaan we daar gewoon direct mee aan de slag. Ik heb ook afgesproken om te kijken of er op de weg, maar ook qua bebording, het een en ander kan worden gedaan om de automobilisten erop te attenderen dat daar fietsers van twee kanten komen. Er zijn overigens veel rotondes waar fietsers van twee kanten komen. Met de rotonde bij de Griendweg ligt het iets gecompliceerder omdat we daar eigenlijk wachten op de provincie. Er is een bushalte die vergroot moet worden en op het moment dat de provincie daarmee aan de slag gaat, willen we die rotonde ook aanpakken, Maar we zijn ook aan het overwegen om te kijken of we die witte fietsen een andere plek kunnen geven, want we horen daar inderdaad heel veel klachten over.
Wat mij betreft is dit de korte versie van de beantwoording. We zijn ermee aan de slag en het lijkt me dat het amendement dan dus niet ingediend hoeft te worden.

De voorzitter: Dank u wel. Ik neem aan dat er geen behoefte is aan een tweede termijn en dat we over kunnen gaan tot stemming. Dat is het geval. We stemmen eerst over het amendement en daarna over het raadsvoorstel. Wil iemand een stemverklaring afleggen?

De heer Klein: Ik wil opmerken dat het ons sowieso verheugt dat we heel actief bezig zijn en dat de wethouder overweegt om iets te doen aan de witte, metalen fietsers, die verdraaid veel op Domino's-coureurs lijken – met alle respect voor de coureurs, maar die rijden ook op witte fietsen. Ze rijden heel vaak over de rotonde en daardoor worden automobilisten, denk ik, laks, dus ik denk dat dat al een hele goede actie is. Wij zullen logischerwijs voor ons eigen amendement stemmen.

Het amendement wordt hierop in stemming gebracht en met 17 tegen 3 stemmen aanvaard.

Voor hebben gestemd de leden Bahlmann, Boutachkourt, Van Gammeren, Van der Geest, mw. De Groot, mw. Hamann, Klein, Koçak, Krol, mw. Metz, Oostrum, mw. Van Oversteeg, mw. Pellikaan, Schefferlie, Tekir, Van Veen en Van Willigen.

Tegen hebben gestemd de leden Van Houwelingen, Van Santen en mw. Van 't Westende-de Bijl.

De voorzitter: Dan breng ik het raadsvoorstel in stemming. Wenst iemand daar nog het woord over voor een stemverklaring?

Mevrouw Van 't Westende-de Bijl: In het belang van de integrale aanpak van fietsveiligheid zullen wij voor dit voorstel stemmen.

Het voorstel wordt hierop in stemming gebracht en met algemene stemmen aanvaard.

Voor hebben gestemd de leden Bahlmann, Boutachkourt, Van Gammeren, Van der Geest, mw. De Groot, mw. Hamann, Van Houwelingen, Klein, Koçak, Krol, mw. Metz, Oostrum, mw. Van Oversteeg, mw. Pellikaan, Van Santen, Schefferlie, Tekir, Van Veen, Van Willigen en mw. Van 't Westende-de Bijl.

7.k Initiatiefvoorstel Starterswoningen (*2023-871419*)

De voorzitter: Aanvankelijk was dit een hamerstuk, maar omdat mevrouw Van Oversteeg twee vragen wil stellen aan de wethouder is het een bespreekstuk geworden. Ik geef haar het woord.

Mevrouw Van Oversteeg: Voorzitter, inderdaad twee korte vragen. In de zienswijze van het college wordt aangegeven dat het meer tijd nodig heeft voor het onderzoek waarom in het initiatiefvoorstel wordt gevraagd. De vraag die ik daarover breed wil stellen is: hoe gaan we daarmee om?
De tweede vraag, ook voor het college, gaat over een inhoudelijk deel. Rond de zomer kregen we een raadsinformatiebrief over de aanbesteding voor flexwoningen op Piratenland. Dat is uiteindelijk op niets uitgelopen, maar we weten ook dat onze minister nog een aantal van die flexwoningen ergens in een of ander depot heeft staan, waar nog geen locatie voor is. Dus wij vroegen ons af of zoiets niet inzetbaar zou zijn voor de huisvesting van onder andere starters. Kan dat onderzocht worden? Misschien is dat al gedaan, en dan zijn we benieuwd naar de uitkomst.

De voorzitter: Andere nog? De heer Van Santen, VVD.

De heer Van Santen: Voorzitter. Ik had me ook opgegeven om iets te zeggen over het proces, maar ik heb niet zozeer een vraag aan het college als wel aan de collega's. Het college heeft gebruikgemaakt van de mogelijkheid om wensen en bedenkingen te uiten en uit die reactie blijkt dat het college het belang erkent van dit onderwerp, maar tegelijkertijd ook een aantal kanttekeningen plaatst bij de uitvoerbaarheid en haalbaarheid. Het zit hem met name in de opleverdatum van die onderzoeken en tijdlijnen. Zo staat er bijvoorbeeld dat we voor 1 januari 2024 met de resultaten moeten komen van het langetermijnonderzoek en we leven nu al in Q4 2023, dus dat lijkt ons niet haalbaar. Dat zou vragen om coulance en dan stellen wij voor, en daarbij kijk ik ook even naar de collega's, om meer rekening te houden met de zienswijze op die geschetste tijdlijn en dat we concreet in ieder geval voor het lange termijnonderzoek meer speling geven tot bijvoorbeeld het tweede kwartaal van 2024; dat is ook beter in aansluiting op de verwachte resultaten van POORT6 overigens. Ik hoor graag van de collega's of ze het daarmee eens zijn, zodat we die kanttekening dan mee kunnen geven.

De voorzitter: De heer Oostrum.

De heer Oostrum: Voorzitter. Oorspronkelijk was dit bedoeld als stemverklaring, maar nu er toch sprekers zijn, doe ik het maar zo. Wij steunen dit initiatiefvoorstel uiteraard. We zijn in afwachting van de beantwoording van de vraag van mevrouw Van Oversteeg, maar we hebben ook een kanttekening naar aanleiding van de raadsinformatiebrief van

het college. Bij de behandeling van de perspectiefnota werd namelijk nog met algemene stemmen een motie aangenomen om te onderzoeken welke leegstaande kantoorpanden in Gorinchem zouden kunnen worden ingezet als flexibele wooneenheden en om de gemeenteraad daarover bij de begroting 2025 te informeren. In de raadsinformatiebrief in reactie op dit initiatiefvoorstel staat hierover geen woord. Wij verwachten eigenlijk wel dat het college naast het woningmarktonderzoek ook de uitwerking van deze motie meeneemt in de tussenliggende periode.

De voorzitter: De heer van Houwelingen.

De heer Van Houwelingen: Dank u wel, voorzitter. Ik kan me aansluiten bij wat de heer Van Santen heeft gezegd over de tijd. Ook ik ben bang dat dat niet realistisch is. Daarnaast heb ik een vraag aan de initiatiefnemers. Gevraagd wordt om een maatregelenpakket, maar wat nu als de wethouder niet of nauwelijks maatregelen kan vinden? Wat zou de raad daarvan vinden? Gaan we haar daarop afrekenen, of wat dan ook? Ik vind dit nogal lastig te plaatsen, want er wordt gewoon een pakket gevraagd, ‘onorthodox’ wordt er nog bij gezegd, en wanneer is dat nou richting-veranderend en wanneer niet? Wanneer is het genoeg?

De voorzitter: Mevrouw Pellikaan.

Mevrouw Pellikaan: Dank je wel, voorzitter. Een prima voorstel van de heer Van Santen. Volgens mij kan het onderzoek worden opgeleverd wanneer het gereed is; eerder is een onmogelijkheid, zoals het college ook aangeeft. Wij geven het college wel graag iets mee voor de uitwerking van dat voorstel. In reactie op het voorstel lijkt het college de problematiek van starters op de woningmarkt te nuanceren door te stellen dat goedkopere woningen nog niet zo hard verkopen en dat de wachttijden in de sociale huur wel meevallen. Het laatste is ook genoteerd in het raadsvoorstel zelf. Ons inziens vraagt dit beeld echt om nuancering, zowel vanuit eigen ervaring als vanuit de contacten die wij hebben in de stad. Dat de wachtlijsten wel meevallen zou voor ons echt het nieuws van het jaar zijn. Veelal lage energielabels bij goedkopere woningen kunnen net zo goed een reden zijn dat de verkopen bemoeilijkt. Een starter wil immers ook duurzaam wonen. Dus terecht dat er een onderzoek komt naar de problematiek van starters, om dit echt goed in beeld te krijgen. Het college onderschrijft dit ook, maar wij willen dus graag meegeven om tijdens het onderzoek ook daadwerkelijk met starters in gesprek te gaan en het onderzoek geen papieren tijger te laten zijn van online-enquêtes.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Krol.

De heer Krol: Dank u wel, voorzitter. Mijn inbreng op dit punt is namens de heer De Pagter, die er niet is, maar wel een van de mede-indieners is. Even een reactie op de heer Van Houwelingen. Het doel van dit initiatiefvoorstel is niet om het college het vuur aan de schenen te leggen. Het woord ‘onorthodox’ dat u noemt mag wel prikkelen, maar moet niet, zeg maar, het college in een onmogelijke positie brengen. Wat dat betreft is er nog de suggestie, een beetje in het verlengde van die door mijn buurvrouw is gedaan, om ook te kijken naar het project Startblok, een project van Wooncompas in Ridderkerk. Sorry, ik kwam er even niet op, was het na donderdag alweer vergeten...

De voorzitter: Misschien moeten we niet zo lang vergaderen!

De heer Krol: Dat zal het zijn, daar heb ik inderdaad last van. Maar het is een project van Wooncompas in Ridderkerk met eigenlijk fabriekswoningen die snel, effectief en hoopgevend neergezet kunnen worden. Als wij daar een geschikt terrein voor hebben in Gorinchem, kunnen we dat volgens mij zo realiseren met z'n allen.

De voorzitter: De heer Van Veen.

De heer Van Veen: Dank u wel, voorzitter. Ik kan ook meegaan met mijn voorganger, de heer Van Santen, om het onderzoek, zeg maar, tot Q2 te laten wachten. Alleen, dat is echt voor de lange termijn en ik zie de koppeling niet om dat onderzoek af te wachten met hetgeen we op korte termijn willen verwezenlijken, wat mijn collega mevrouw Van Oversteeg dus al voorstelde.

De voorzitter: De heer Van Santen.

De heer Van Santen: Misschien ter verduidelijking: ik had het inderdaad specifiek over de lange termijn. Dat klopt, ja.

De voorzitter: Dan geef ik namens het college wethouder Dansen het woord.

Wethouder mevrouw Dansen: Dank u wel, voorzitter. Naar aanleiding van de vragen van het CDA kan ik alleen maar zeggen dat wij verwachten dat de resultaten van het onderzoek er in het tweede kwartaal van 2024 zullen zijn. Ik kan er niet meer van maken. Het is wat het is.

Mevrouw Van Oversteeg: Voorzitter, even ter toelichting. In de voorbereiding had ik het er met de griffie over, omdat ik wist dat het niet de bedoeling was om hierover het woord te voeren, of we een toezegging aan onszelf zouden moeten doen, of dat we de wethouder om een toezegging zouden moeten vragen. Ik vind dit een mooie middenweg.

Wethouder mevrouw Dansen: Daar gaan we dan ook heel erg ons best voor doen.
In antwoord op uw tweede vraag kan ik mededelen dat het inderdaad zo is dat het Rijksvastgoedbedrijf die flexwoningen heeft gekocht en deels in opslag heeft. Samen met POORT6 is gekeken of dit een optie zou zijn om in te zetten voor Gorinchem, maar in vergelijking met andere flexwoningen blijken deze woningen van het Rijk relatief duur te zijn voor de kwaliteit die ze hebben. Ik kan het niet netter zeggen. Recent bleek ook nog dat er geen ruimte zat in de prijs en dat huur ook geen optie was. Ik vrees dat we daarom deze woningen op dit moment niet als optie kunnen zien.
Voor de Kleine Schelluinsekade is de gemeente inmiddels met een nieuwe aanbesteding gestart voor tijdelijke opvang van vluchtelingen. Daarnaast zijn we samen met POORT6 gestart met een quick scan ten aanzien van locaties voor flexwoningen, zoals ook in de zienswijze wordt vermeld. Als er een of meer geschikte locaties worden gevonden, is de intentie van POORT6 om daar flexwoningen neer te zetten. Het idee is dat deze voor meerdere doelgroepen kunnen worden ingezet, waaronder ook starters. Uiteraard zult u worden betrokken in dit proces en hiervoor is op 16 november aanstaande een eerste I&O ingepland.

De fractie van de PvdA vroeg mij waarom we iets niet meegenomen hadden wat we in 2025 zouden afleveren. Ik denk dat dat wel ongeveer de reden is: daar zijn we nog even mee bezig, vrees ik.

De heer Oostrum: Nee, bij de begroting 2025.

Wethouder mevrouw Dansen: Dat is halverwege volgend jaar, dus naar mijn gevoel hadden we nog wat ruimte.

De heer Oostrum: Er is nog wat tijd en daarom dacht ik dat u het ook kon meenemen.

Wethouder mevrouw Dansen: Ik ben blij dat u me er even aan herinnert, dank u wel. Gevraagd is voorts om in het woningbehoefteonderzoek, dat in het tweede kwartaal klaar is, met name ook de starters mee te nemen. Natuurlijk doen we dat. Het zou zonde zijn om dat niet te doen.

Mevrouw Pellikaan: Een verduidelijkingsvraag, voorzitter. Bedoelt de wethouder daarmee dat er ook daadwerkelijk gesproken wordt met starters? Dat is waar mijn verzoek om ging.

Wethouder mevrouw Dansen: Dat kan ik u niet vertellen. We zijn nog bezig aan dat onderzoek vorm te geven, dat doet POORT6 samen met ons, maar ik neem uw suggestie zeker mee.
Een vraag is ook gesteld over het signaal waarvan wij in onze zienswijze melding hebben gemaakt dat goedkopere woningen die goed geschikt lijken voor starters moeilijk verkoopbaar zijn. Dat is iets wat ik via POORT6 heb mogen vernemen en dat ging over een aantal woningen die uit de Intervamflats werden verkocht: flatjes van € 180.000. Het heeft ruim vijf maanden geduurd voordat daarvoor een koper werd gevonden. Dat heeft zowel POORT6 als ons verbaasd.
Ik denk dat ik hiermee de vragen heb beantwoord.

De heer Van Veen: Voorzitter. Ik weet niet of het een vraag was of een mededeling van mij, maar in de RIB koppelde u het onorthodox wonen ook aan het onderzoek. Klopt dat?

Wethouder mevrouw Dansen: Wilt u dit alstublieft nog een keer herhalen, want ik kon het niet goed verstaan.

De heer Van Veen: Wat wij als raad op korte termijn willen verwezenlijken, onorthodox, niet orthodox, out of the box, linkt u aan, zeg maar, het onderzoek voor Q2. Klopt het dat u daarmee ook wilde wachten? Dat is mijn vraag.

Wethouder mevrouw Dansen: Dat klopt. Ten aanzien van de vraag naar onorthodoxe, vlotte en vernieuwende maatregelen adviseren wij het onderzoek af te wachten. Wij hopen dan ook wat meer mogelijkheden te vinden uit het onderzoek.

De voorzitter: Dank u wel. Dan breng ik nu het raadsvoorstel in stemming. Wenst iemand nog een stemverklaring af te leggen? De heer Van Santen.

De heer Van Santen: Ik weet niet of het een stemverklaring is, maar ik heb natuurlijk specifiek de vraag gesteld of we het stukje lange termijn anders kunnen interpreteren dan

wat er nu staat. Nu staat er 1 januari 2024, en ik heb een aantal collega's horen suggereren om daar Q2 2024 van te maken. Als dat akkoord is, lijkt het me dat we het voorstel in stemming brengen met die wetenschap, zeg maar.

De voorzitter: Alles wat hier gezegd is, is genoteerd en wordt meegenomen door het college.

De heer Van Santen: Oké, maar dat is wat anders dan dat er nu mee wordt ingestemd om het zo te doen. Als het toch 1 januari 2024 moet zijn, brengen we het college misschien in een moeilijke positie.

De voorzitter: Als u wilt dat het letterlijk opgeschreven wordt, moet u daarvoor een amendement indienen.

De heer Van Santen: Nee hoor, dat wil ik juist voorkomen.

De voorzitter: Volgens mij is wel helder wat hier beoogd wordt.

De heer Van Santen: Oké.

Zonder hoofdelijke stemming wordt hierna conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

7.I Initiatiefvoorstel Jeugd- en Jongerenproblematiek (*2023-871421*)

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

8. Bespreekstukken

8.b Vaststellen Afvalstoffenverordening (*2023-872860*)

De voorzitter: In de B&A-sessie van 7 september was door de voorzitter geconcludeerd dat dit stuk vooralsnog geagendeerd kon worden als hamerstuk, waarbij de fractie van D66 aangaf zich nog te willen beraden. Vervolgens heeft D66 op 20 september laten weten dit graag als bespreekstuk te willen laten agenderen en een motie te willen indienen. Daarom geef ik graag als eerste de heer Tekir van D66 het woord.

De heer Tekir: Voorzitter, dank u wel. Ook nu zal ik het kort houden, gelet op de wens van ons allen.
In de jaren '90 kwam de Belastingdienst met de historische slogan 'Leuker kunnen we het niet maken, wel makkelijker' en in de geest van deze slogan stelt D66 voor om inwoners door het jaar heen inzicht te geven in hun afvalkosten. Vanaf 1 januari 2024 gaat de teller immers lopen voor alle Gorcumers, en dat is al vrij snel, over drie maanden. Iedere worp in de restcontainer tikt dan aan in de afvalstoffenheffing. De afrekening volgt pas aan het einde van het jaar en dat kan dus zomaar een onaangename verrassing zijn voor veel Gorcumers. Bovendien zou D66 door het jaar heen willen stimuleren om beter te scheiden, en dat werkt alleen als je inwoners ook tijdig informeert en betrekt in hun gedrag. In andere branches, zoals u allen weet, gebeurt dit al volop. Neem bijvoorbeeld de energieleveranciers, die sturen tegenwoordig bijna iedere maand een mailtje met

verbruikskosten. Dat moeten wij ook kunnen. Bij Waardlanden houdt men de teller toch al bij om aan het eind van het jaar af te rekenen en die teller kunnen we net zo goed delen met inwoners. Zo creëer je bewustwording en stel je inwoners in de gelegenheid om tijdig hun gedrag aan te passen.
Tot slot, voorzitter. De invoering van het nieuwe beleid heeft al de nodige voeten in de aarde gehad. Tot op de dag van vandaag weten inwoners niet wat het variabele tarief precies gaat worden. Dat weten we pas aan het einde van het jaar. We kunnen die onzekerheid een klein beetje wegnemen door het allemaal wat makkelijker te maken. Voor D66 is de houding van het college ten opzichte van deze motie cruciaal bij ons oordeel over de algehele verordening. De motie is al rondgestuurd , daarom noem ik enkel de titel: 'Voorkom een onverwacht hoge eindafrekening én stimuleer een betere scheiding'. Deze motie wordt mede ingediend door Democraten Gorinchem.
Dank u wel.

Motie M01: Voorkom een onverwacht hoge eindafrekening én stimuleer een betere scheiding
De raad der gemeente Gorinchem,
in vergadering bijeen op 2 oktober 2023;
verzoekt het college van burgemeester en wethouders:
Gorcumers de kans te geven om de kosten voor het nieuwe afvalbeleid tussentijds te monitoren en hiermee de uiteindelijke kosten te kunnen beïnvloeden.

Motivatie
Met de invoering van het nieuwe afvalbeleid verandert de samenstelling van de jaarafrekening voor de afvalstoffenheffing. Op dit moment zitten we in een proefperiode waarin alle Gorcumers moeten wennen aan het nieuwe afvalbeleid. Met name het wennen aan het pasjessysteem op de verzamelcontainers voor restafval en GFT. Dit gaat met vallen en opstaan langzaam de goede kant op. De meeste Gorcumers hebben echter geen idee wat hun huidige afvalstoffen gedrag uiteindelijk zal betekenen voor de eindafrekening over 2024 die pas in 2025 wordt ontvangen.
Het nieuwe afvalstoffenbeleid heeft onder meer als doel om het gedrag van de inwoners te veranderen. Het spreekt vanzelf dat gedragsverandering het beste werkt indien onze inwoners direct inzicht hebben in de consequenties van hun gedrag en niet pas na ruim een jaar te horen krijgen dat hun gedrag heeft geleid tot een forse naheffing. D66 stelt daarom voor om de inwoners de gelegenheid te geven om inzicht te hebben in:
a) het aantal malen dat zij gebruik hebben gemaakt van het legen van hun container danwel het openen van de verzamelcontainer
b) een indicatie van de huidige kosten en de geprognotiseerde kosten voor het kalenderjaar bij gelijkblijvend gedrag.

Met het hiermee te verkrijgen inzicht zullen de inwoners veel eerder geneigd zijn om hun gedrag tussentijds bij te sturen en hiermee het bedrag van de eindheffing te kunnen beïnvloeden.
Hiermee wordt voorkomen dat mensen een onnodig hoge eindheffing krijgen.
D66 vraagt het college om een instrument dat het monitoren voor de inwoners mogelijk maakt. Dit kan bijvoorbeeld dmv het aanbieden van een app waarin de gegevens direct zichtbaar zijn of het regelmatig toesturen van de huidige gegevens plus indicatie van het bedrag van de eindheffing. Hiermee voorkomen we negatieve verrassingen voor Gorcumers en versnellen we het proces om tot 100kg restafval per persoon per jaar te komen.
Ilhan Tekir, D66.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Santen.

De heer Van Santen: Ik doet het even vanaf hier. Het is een motie over diftar, heb ik begrepen, en dat heeft naar ons idee niet alles te maken met de afvalstoffenverordening die op de agenda staat, maar toch. De strekking van de motie komt ook wel een beetje uit onverwachte hoek wat ons betreft. Desalniettemin zijn de ideeën in de motie wat ons betreft wel logisch, meer inzicht voor de inwoners ook, maar ik had het idee dat we daar

in voorgaande sessies ook best wel wat over gesproken hebben en ik ben heel benieuwd wat daarvan al in uitvoering is. Volgens mij wordt er al een hoop gedaan en ik ben benieuwd naar de reactie van de wethouder in dezen. Maar nogmaals: de motie komt wel uit onverwachte hoek wat ons betreft.

De heer Tekir: Wellicht is het voor de heer Van Santen onverwacht omdat hij niet bij de B&A-sessie aanwezig was. Daar is dit besproken en ingebracht door D66.

De heer Van Santen: Voorzitter, ik wil niet flauw doen of rancuneus, maar het is niet onverwacht om die reden. Het is omdat nog niet zo lang geleden, in 2021, toen diftar aangekondigd werd – dat is allemaal nog vrij recent wat ons betreft – een motie werd ingediend door onze fractie onder de titel 'Eerst meten, dan weten', een motie om het pasjesgebruik te evalueren, kinderziektes uit te filteren en de communicatie met inwoners op orde te brengen. Een aantal fracties heeft die motie toen gesteund, maar niet de fractie van D66. Dat de heer Tekir nu met deze motie komt, vind ik dus onverwacht.

De heer Tekir: Dat was een totaal andere motie, dus ik snap waarom wij die toen niet hebben gesteund.

De heer Van Santen: Dat was zeker geen totaal andere motie. Ik zie wel dat er wat verschillen in zijn, maar in grote lijnen komt het op hetzelfde neer. Als u wel had ingestemd met die motie, dat was namelijk die evaluatie, dan hadden we alle vragen in de motie die u nu voorstelt beter kunnen beantwoorden met elkaar, zeker ook omdat het gedragsverandering betreft, zoals u zelf ook schrijft, en nu komt u met deze motie. Maar goed, gedane zaken nemen geen keer, ik vergeef het u.

De voorzitter: De heer Oostrum.

De heer Oostrum: Voorzitter, dank u wel. Wij vinden het een sympathieke motie. Wij krijgen ook vragen over de prijs per vuilniszak in relatie tot de kleinere invoeropeningen en suggestieve vragen als 'dat gaat de gemeente meer opleveren omdat we nu meer kleinere zakken moeten storten'. Een soort wantrouwen. Als inwoners zelf kunnen volgen hoeveel ze weggooien en wat de kosten zijn, zou dat kunnen helpen om de hoeveelheid afval en die kosten omlaag te brengen en misschien zelfs bijdragen aan het vertrouwen dat het goed geregeld wordt.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Boutachkourt.

De heer Boutachkourt: Ik sluit me volledig aan bij de heer Oostrum.

De voorzitter: De heer Van Houwelingen.

De heer Van Houwelingen: Dank u wel, voorzitter. Ik had eigenlijk een andere motie verwacht, maar het is deze geworden. Voor mij had het beter gepast bij het vaststellen van de tarieven, dat was logischer geweest, maar goed. Ik ben het er wel mee eens dat mensen inzage zouden moeten hebben. Tijdens de sessies is er meermaals om gevraagd, ook door onze fractie, hoe we dit zouden kunnen doen en toen hoorde ik daar echt dat er al iets in ontwikkeling was bij Waardlanden. De vraag aan de wethouder is dus eigenlijk: weet u wat hiervan de status is en wanneer we zo'n instrument kunnen verwachten?

De voorzitter: Geen andere sprekers uit de raad. Dan geef ik namens het college het woord aan wethouder De Boer.

Wethouder De Boer: Dank u wel, voorzitter. Uiteraard willen we de inwoners inzicht geven in wat zo dadelijk hun verbruik is. Het is volgens mij een belangrijke randvoorwaarde voor het slagen van het nieuwe afvalbeleid, en we willen natuurlijk mensen stimuleren om zo min mogelijk weg te gooien. Als je maar één keer per jaar ziet wat het effect daarvan is, werkt dat niet. Ik was er zelf in 2021 niet bij, maar we hebben vorig jaar met elkaar een I&O gehad om gewoon eens bij te praten, ook voor de nieuwe raad, over de stand van zaken met betrekking tot het afvalbeleid en ik kan me herinneren dat ook toen meerdere partijen ernaar gevraagd hebben. Volgens mij heb ik toen aangegeven dat dat ook een hele duidelijke wens is van ons college, maar ik proef die ook bij onze collega-colleges in het Waardlandengebied. Heel eerlijk moet ik zeggen dat ik eigenlijk dacht het draagvlak van u al lang te hebben om daarmee aan de slag te gaan. Wij zijn er inderdaad al lang mee aan de slag en er wordt op dit moment een concreet voorstel uitgewerkt binnen Waardlanden. Volgens mij is men daarmee al in de fase van het toetsen van de laatste offertes, en dan gaat het voorstel naar het bestuur van Waardlanden, om er nog dit jaar een klap op te geven, want er moet ook nog een stukje financiën geregeld worden en dat doen we in de gemeenschappelijke regeling. Volgens mij is dit een hele duidelijke uitvoering van het afvalbeleid, dus daar zijn we al druk mee bezig, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even rond of er behoefte is aan een tweede termijn. De heer Tekir.

De heer Tekir: Voorzitter. Graag een stukje toelichting voor de aanleiding van deze motie, want we hebben eerder contact gehad met de wethouder in de voorbereiding op deze motie en toen is ook stilgestaan bij wat er al in de raad was besproken. Er is eigenlijk nooit echt een toezegging gedaan vanuit het college om dit te realiseren. Volgens mij is alleen een keer gezegd dat u bereid was het te verkennen, of te onderzoeken. Aangezien de nieuwe afvalstoffenverordening al over enkele maanden van kracht wordt en het dan echt al tikt voor alle Gorcumers, zien wij deze raadsopdracht die u nu uiteindelijk krijgt als een steun in de rug voor wat u kennelijk al van plan bent. Ik ben daarom ook blij met uw positieve woorden, maar laten we die dan ook markeren met een duidelijke opdracht vanuit Gorinchem, die hopelijk ook helpt in Waardlandenverband, om hier een ‘go’ aan te geven. Ik ben net als collega Van Houwelingen van de SP benieuwd wanneer u denkt dat dat gereed zal komen.

Wethouder De Boer: Voorzitter. Qua planning is de verwachting in Waardlanden dat voor het einde van dit jaar het besluit gaat volgen binnen het bestuur van Waardlanden en dan volgt nog een stukje uitvoering. Het zal zeker niet op 1 januari al gereed zijn, die belofte kan vanuit Waardlanden niet gegeven worden, maar we streven ernaar om het zo snel mogelijk in 2024 operationeel te hebben, zodat onze inwoners gewoon goed inzicht hebben in hun verbruik.
Uw vraag of deze motie dan niet een steun in de rug is: tja, voorzitter, ik dacht oprecht dat we dit gesprek met elkaar in I&O en ook eerder al gevoerd hadden, waarbij ik deze wens zo breed in de raad heb geproefd, dat we daarmee ook aan de slag zijn gegaan. Toen

heb ik aangegeven dat het ook een wens van ons is en dat we daar goed naar zouden kijken, en dat hebben we in Waardlandenverband gedaan. Naar ik meen is er een jaar geleden ook in Hardinxveld een voorstel voor geweest. Er zijn dus allerlei aanleidingen geweest om ermee aan de slag te gaan binnen Waardlanden en er ligt nu een concreet plan voor om dat inzichtelijk te gaan maken. Het heeft ook wat voeten in de aarde, omdat we allemaal verschillende belastingsystemen hebben, maar goed, dat zijn we gewoon aan het regelen, zodat het zo snel mogelijk in '24 operationeel wordt.

De voorzitter: De heer Boutachkourt.

De heer Boutachkourt: Voorzitter, dank u wel. Als het al vorig jaar bekend was dat de raad de wens had om bijvoorbeeld zo'n app te realiseren, waarom duurt het dan zo lang voordat die er is? Als het diftarsysteem 1 januari ingaat, hebben we er natuurlijk niks aan dat hij later komt, want we willen vanaf het begin die app al hebben, omdat het dan al aantikt. We zien gewoon graag dat dat inzicht er al vanaf het begin is, dus ik vraag me simpelweg af waarom die er nog niet is.

Wethouder De Boer: Een terechte vraag, voorzitter, en wij hopen natuurlijk ook dat die zo snel mogelijk in '24 operationeel is, want nogmaals: het is een belangrijke randvoorwaarde voor het beleid. Ik heb wel begrepen dat het technisch nogal lastig is om ook de tarieven zichtbaar te maken in een koppeling met de verschillende belastingsystemen. Wij hebben een systeem waarin we dat zelf doen, terwijl de andere gemeenten bij een andere verwerker zitten, dus daarvoor is wat integratie nodig en het vergt gewoon onderzoek hoe dat aan te pakken, ook de goede uitvraag te kunnen doen richting een appbouwer of iemand die dat op de website gaat integreren, om dat mogelijk te maken. Het had wat voeten in de aarde, maar ik denk dat we nu de oplossing hebben gevonden. We zijn nu met partijen in gesprek om te kijken wat dat precies gaat kosten en om dat gesprek in het bestuur van Waardlanden te hebben.

De heer Boutachkourt: Dank u wel.

De voorzitter: De heer Krol.

De heer Krol: Dank u wel, voorzitter. Een vraag aan de wethouder. Er staat mij bij dat u een keer gezegd heeft, of dat een keer opgeschreven is, dat de verwachting is dat daar waar huishoudens een gemiddelde hoeveelheid restafval afscheiden, ze zeker niet meer kwijt zijn dan in het huidige jaar. Kunt u dat op die manier bevestigen?

Wethouder De Boer: Het lijkt mij goed om dit te betrekken bij de discussie die we zo meteen bij de behandeling van de begroting gaan hebben over het vaststellen van de tarieven, want het hangt er namelijk een beetje vanaf welke tarieven u gaat vaststellen. En dat is misschien gedeeltelijk ook een antwoord op de vraag van de heer Tekir. Bij de begrotingsbehandeling gaan we ook de tarievenverordening vaststellen en dan kunnen we met elkaar die rekensom maken. Maar het uitgangspunt is wel: wie goed scheidt is zo meteen beter uit.

De voorzitter: Goed, dank u wel. Dan gaan we stemmen. Allereerst stemmen we over de motie van D66 ‘Voorkom een onverwacht hoge eindafrekening én stimuleer een betere scheiding’. Wil iemand hierover nog een stemverklaring afleggen? De heer Van Santen.

De heer Van Santen: Na de uitleg van de wethouder denken wij dat deze motie overbodig is.

De voorzitter: Ik kijk even naar de heer Tekir: wilt u de motie intrekken?

De heer Tekir: Nee, want het lijkt me goed om een duidelijke opdracht te markeren richting college. Er is in het verleden gewoon nooit een toezegging gedaan. Ik nodig het college ook oprecht uit om, als het een brede wens in deze ambitie proeft, dat dan ook op enig moment terug te leggen en de raad te informeren dat u daarmee aan de slag gaat. Kennelijk moet de afweging in Waardlandenverband nog gemaakt worden, dus laten we daar een flinke ‘go’ vanuit Gorinchem tegenaan geven.

De voorzitter: De wethouder hebben we in ieder geval horen zeggen dat hij er al mee bezig is. Mevrouw Hamann.

Mevrouw Hamann: Een korte stemverklaring, voorzitter. Ik meen toch echt zojuist heel duidelijk gehoord te hebben dat Waardlanden er zelfs al mee bezig is. Dus wij vinden de motie echt overbodig.

De voorzitter: Nog andere stemverklaringen? De heer Van Houwelingen.

De heer Van Houwelingen: Eigenlijk precies hetzelfde. Ik vind het een beetje onnodig om iets wat al in gang is gezet, nog eens een keer te specifiek te markeren. Overbodig naar mijn mening.

De motie wordt hierop in stemming gebracht, waarbij blijkt dat de stemmen met 10 tegen 10 staken.

Voor hebben gestemd de leden Boutachkourt, Van der Geest, mw. De Groot, Koçak, Oostrum, mw. Van Oversteeg, mw. Pellikaan, Schefferlie, Tekir en Van Willigen.

Tegen hebben gestemd de leden Bahlmann, Van Gammeren, mw. Hamann, Van Houwelingen, Klein, Krol, mw. Metz, Van Santen, Van Veen en mw. Van 't Westende-de Bijl.

De voorzitter: Deze uitslag betekent dat de motie in de volgende raadsvergadering opnieuw in stemming zal moeten worden gebracht. Dan breng ik nu het raadsvoorstel in stemming. Wenst iemand daarover nog een stemverklaring af te leggen? De heer Tekir.

De heer Tekir: Een korte stemverklaring. Ik ben een beetje in een dilemma beland, want ik had ons oordeel over de verordening een beetje verbonden aan de motie die nu wordt uitgesteld. D66 is destijds tegen deze stelselwijziging geweest; de collega’s die er toen al waren, kunnen zich dat misschien nog herinneren. We hebben toen zelfs voor het eerst in ons bestaan hier om een amendement gevraagd. De democraat in mij zegt: er is toen een besluit genomen en deze verordening is een uitwerking van dat besluit, derhalve stem ik

om die technische reden nu in met de verordening. En dan hoop ik dat het volgende maand goed komt met de motie.

Het raadsvoorstel wordt hierop in stemming gebracht en met algemene stemmen aanvaard.

Voor hebben gestemd de leden Bahlmann, Boutachkourt, Van Gammeren, Van der Geest, mw. De Groot, mw. Hamann, Van Houwelingen, Klein, Koçak, Krol, mw. Metz, Oostrum, mw. Van Oversteeg, mw. Pellikaan, Van Santen, Schefferlie, Tekir, Van Veen, Van Willigen en mw. Van 't Westende-de Bijl.

9. Overzicht begrotingswijzigingen september 2023 (*2023-881310*)

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

10. Moties vreemd aan de orde van de dag.

De voorzitter: Dames en heren. Aan het begin van de avond heeft de heer Boutachkourt aangegeven namens Democraten Gorinchem een motie te willen indienen, de motie 'Maak het afval scheiden voor iedereen mogelijk!'. Daartoe geef ik hem nu het woord.

De heer Boutachkourt: Voorzitter, dank u wel. Ik ga proberen het kort te houden, ook gezien de tijd. Wij dienen de motie 'Maak het afval scheiden voor iedereen mogelijk!', en daarin verzoeken wij het college elektrische bakfietsen aan te schaffen die kosteloos door onze inwoners gebruikt kunnen worden om afval te scheiden, na één jaar dit middel te evalueren en voor 2025 terug te komen naar de gemeenteraad.
De motivering. Afval bevat veel waardevolle materialen die opnieuw te gebruiken zijn. Echter, niet iedereen heeft de middelen om z'n afval te scheiden bij de recyclestraten van Waardlanden. Niet iedereen bezit bijvoorbeeld een auto. Dor elektrische bakfietsen kosteloos aan te bieden, kun je inwoners stimuleren om sneller hun groot afval te scheiden bij de recyclestraten van Waardlanden. Daarnaast zorgt het ook voor inclusie, nu elke inwoner uit Gorinchem, ook de mensen zonder vervoermiddel, het afval kan scheiden bij de recyclestraat. We hebben signalen ontvangen van inwoners die bijvoorbeeld niet in het bezit zijn van een auto, dat ze moeite hebben om dit afval te scheiden, mensen die bijvoorbeeld in hun tuin bezig zijn. Wij realiseren ons ook dat het waarschijnlijk om een kleine groep gaat, vandaar dat we gevraagd hebben om na één jaar dit middel te evalueren, om te kijken hoe efficiënt dit middel is. We horen graag de beantwoording van de wethouder.

Motie M02: Maak het afval scheiden voor iedereen mogelijk!
De raad der gemeente Gorinchem,
in vergadering bijeen op 2 oktober 2023;
draagt het college op:
- elektrische bakfiets(en) aan te schaffen die kosteloos door onze inwoners gebruikt kunnen worden om afval te scheiden;
- na één jaar dit middel te evalueren en voor 2025 terug te komen naar de gemeenteraad.

De voorzitter: Ik zag trouwens dat de wethouder vandaag met een bakfiets arriveerde op het stadhuis, maar dit terzijde; of die elektrisch was, weet ik trouwens even niet! Interruptie de heer Van Houwelingen.

De heer Van Houwelingen: Ik vind dit een leuke motie, al dacht ik eerst: als ik een kruiwagen of een driedelige ladder wil lenen, ga ik naar buren en vrienden, dus dat is ook altijd nog een oplossing. Maar bij vooral zo'n elektrische bakfiets denk ik ook meteen aan de kosten. Welke kosten zijn hieraan volgens u verbonden? Bij mij zijn bedragen van 10.000 / 15.000 euro terechtgekomen, en dan zijn er nog jaarlijks terugkerende kosten.

De heer Boutachkourt: Ik weet niet of ik het antwoord al mag geven, wethouder, of dat ik dat namens u mag doen, maar we hebben net even kort een een-tweetje gehad en het komt, heb ik begrepen, neer op ongeveer 11.000 euro op jaarbasis, en daar komen af en toe nog wat kosten voor onderhoud bij. Dat zijn ongeveer de kosten, vandaar dat ik ook heb voorgesteld om dit middel na één jaar te evalueren, om te kijken of het nog steeds efficiënt is. Zien we dat er bijvoorbeeld maar heel weinig inwoners gebruik van maken, dan kunnen we ons na een jaar afvragen of we dit als gemeenteraad nog willen faciliteren voor die kleine groep inwoners. Als tip kan ik nog meegeven dat Waardlanden die altijd nog kan recyclen, door ze zelf te gebruiken om hun afval op te halen, in plaats van dat met dieselauto's te doen.

De heer Van Houwelingen: Dank voor die beantwoording. Ik laat me even inspireren door wat ik eerder de heer Schefferlie wel eens heb horen zeggen met het glijbaan van het Caribabad: misschien is dit juist zo leuk, een grote bak stickers, sponsoren, ik zie gerust de McDonalds bij wijze van spreken daar als sponsor, misschien dat inderdaad het bedrijfsleven hier ook een leuke bijdrage aan kan leveren wanneer dit doorgaat.

De heer Boutachkourt: U bent heel creatief!

De voorzitter: Dank u wel. De heer Oostrum

De heer Oostrum: Voorzitter. Als de heer Boutachkourt daar blijft staan, blijf ik even zitten.
Ik vind het een sympathieke en onorthodoxe motie. Ongetwijfeld heeft de heer Boutachkourt dit idee opgedaan in Raamsdonksveer tijdens een ritje met een elektrische Tuk Tuk, en daarbij zal hij zelf toch ook ervaren hebben dat de eisen om deze te mogen besturen – en dat was daar: drie jaar een rijbewijs – niet zomaar zijn verzonnen. Een aantal mensen en ik hadden het onverdeelde genoegen om achterin te mogen zitten, en daar hebben we de nodige risico's gelopen! Het aantal ongevallen met elektrische fietsen, en dan wordt het even serieus, stijgt sneller dan de verkoop van elektrische fietsen. Het lijkt ons dan ook naast het sympathieke idee om elektrische bakfietsen aan te schaffen, tegelijk een aanslag op de verkeersveiligheid, met name ook de fietsverkeersveiligheid, en daar hebben we nu net van gezegd dat daaraan extra aandacht besteed dient te worden. Dus wij zullen de motie in deze vorm in ieder geval nog niet steunen.

De voorzitter: Mevrouw Van 't Westende.

Mevrouw Van 't Westende-de Bijl: Ook wij vinden dit een sympathiek en mooi idee, het beschikbaarstellen van een elektrische bakfiets om afval te recyclen. Maar we hebben ook wel vraagtekens als het gaat om de financiële investeringen en de organisatorische elementen die erbij komen kijken, zoals het planningssysteem en het onderhoud. We zijn net gestart met diftar, dat dient ook als aanmoediging om actief afval te scheiden en

daarnaast biedt Waardlanden nu ook al de mogelijkheid om grofvuil aan de straat op te halen. We vragen ons op dit moment dan ook af of dit een oplossing is en voor welk probleem.

De voorzitter: De heer Bahlmann.

De heer Bahlmann: Dank u wel, voorzitter. Wat ons betreft een sympathiek idee, maar ik wil me ook aansluiten bij de heer Oostrum. Het zijn behoorlijke gevaartes en je gaat er extra gewicht in doen, dus als je onervaren bent met een elektrische bakfiets, is het advies om het zeker niet te doen. Ook vanuit mijn werk hebben wij die bakfietsen in Rotterdam rijden, en ik weet dat het echt lastig is en behoorlijk wat kost, maar het is wel een sympathiek idee, misschien voor de toekomst.
Dank u wel.

De voorzitter: De heer Klein.

De heer Klein: Dank u wel, voorzitter. Ik ga gewoon heel veel vragen roepen, want er rijzen bij mij heel veel vragen op het moment dat ik deze motie lees. Het zijn geen vragen die de heer Boutachkourt kan beantwoorden, denk ik, maar misschien de wethouder wel voor een deel. Onder andere had ik ook die vraag over de kosten, maar ik begrijp inmiddels dat daar een een-tweetje over is geweest en dat het om 11.000 euro per jaar gaat. Dat lijkt me overigens sterk, aangezien je waarschijnlijk ook iemand in het weekend op het stadhuis moet laten zijn, waarbij wij ook onze twijfels hebben bij de manier waarop dat dan logistiek gaat werken. Dus dan gaat er iemand eerst naar het stadhuis om een bakfiets op te halen, vervolgens met die bakfiets naar huis om zijn bankstel op te halen en met dat bankstel in de bakfiets naar de milieustraat. Enfin, daarin zie ik wel een logistieke uitdaging. Verder is al gevraagd voor welke doelgroep hier de problemen worden opgelost en hoe groot die doelgroep is. Daarnaast vraag ik mij af of afhalen geen optie meer is, want naar mijn weten kun je nog steeds gewoon een afspraak plannen bij Waardlanden dat ze je grofvuil op komen halen en volgens mij eventueel ook het te scheiden afval. Dat is een reeks aan vragen die bij mij opkomt, waardoor wij meer het gevoel krijgen: het is wel sympathiek, maar is dit überhaupt wel uitvoerbaar?

De heer Boutachkourt: Gelukkig heb ik op die vragen antwoorden. Ik denk dat ik wel eerst alle inwoners van Raamsdonksveer mijn excuses moet aanbieden voor mijn rijgedrag vanaf hier, dat even om te beginnen! Ik hoor overigens mevrouw Mager al zeggen dat dat niet nodig is, omdat zij het wel leuk vond, en dat scheelt alweer, en we hebben ook gewonnen!
Maar nu even door naar het serieuze. De heer Oostrum heeft terecht aandacht gevraagd voor de verkeersveiligheid. Hij zei dat hij de aankoop van elektrische fietsen ziet dalen, maar ik zie eerlijk gezegd alleen maar steeds meer elektrische fietsen op de weg. Ik word om de oren geslagen met allemaal fat bikes, tegenwoordig rijd ik er zelf ook een, dus ik weet niet of dat echt zo is, maar ik wil de heer Oostrum met al zijn expertise best geloven. Ik hoor zo het antwoord van de wethouder wel.
De heer Klein vroeg zich af of het geen extra personeel kost en hoe dat precies werkt. Op dit moment bestaat al de mogelijkheid om bijvoorbeeld kosteloos een aanhangwagen bij Waardlanden te huren. Je kunt zó zien dat die bakfiets een extra gereedschap is in die

gereedschapskist, dus het kost in die zin geen extra personele inzet. En die 11.000 euro: ik denk niet dat dat per jaar is, maar voor de aanschaf van de fiets. Natuurlijk komen er daarnaast nog allerlei kosten bij kijken, dus het zal naarmate de jaren voortschrijden misschien wel wat minder worden, of meer, maar daarom is het ook goed om na één jaar te evalueren, om te kijken waar we staan.

De heer Klein: Ziet de heer Boutachkourt dan voor zich dat die bakfiets bij de milieustraat van Waardlanden staat?

De heer Boutachkourt: Dat kan, die optie is er.

De heer Krol: Even aanhakend daarop: ik wil de heer Boutachkourt dan wel een winstwaarschuwing geven, want als die bakfiets bovenop dat station staat, zeg maar, dan gaat een onervaren fietser gelijk een heuvel af en voor je het weet is die bakfiets dan een in-de-prak-fiets.

De heer Boutachkourt: Als u die toelichting nog even wilt geven bij Waardlanden, dan ben ik niet bang dat ze dat verkeerd gaan doen!
Ik hoorde zojuist ook dat je kunt bellen voor een afspraak om je afval op te halen. Dat klopt, maar er zijn ook bijvoorbeeld mensen in hun tuin bezig en ik weet niet hoe het is in andere delen van de stad, maar je ziet al heel snel dat heel veel mensen allerlei dingen deponeren bij de afvalbakken en dat het zich daar opstapelt. Bewoners vinden dat natuurlijk heel vervelend. We hebben die vraag ook al meerdere keren hier gesteld: hoe fijn zou het niet zijn als mensen in plaats van bellen gewoon hun eigen afval daar gaan scheiden?

De heer Krol: Toch even een kritische kanttekening. U verkeert toch niet in de veronderstelling dat de mensen die nu, zeg maar, gaan bijplaatsen, van hun spullen af willen, of op straat deponeren, op hun fiets, of met de bus, naar Waardlanden rijden om daar een elektrische bakfiets op te halen, om weer terug naar huis te gaan en dan netjes hun spullen af te gaan geven bij het afvalstation? Volgens mij is dit een ander probleem.

De heer Boutachkourt: Ik heb geen criminologie gestudeerd, maar ik meen wel dat je die drempel heel erg moet verlagen. Hoe lager, hoe beter. En nogmaals: we stellen voor na één jaar te evalueren en ik denk dat het goed is dan te gaan kijken of we hiermee een groep hebben geholpen. Als ik kijk hoeveel het moet kosten en hoeveel het eventueel kan opleveren, ben ik wel positief gestemd.
Ik kijk even of ik nog wat vragen ben vergeten...

De voorzitter: De heer Tekir wil nog een vraag stellen.

De heer Boutachkourt: Dat mag.

De heer Tekir: Niet zozeer een vraag, maar als we er een tweede termijn mee kunnen voorkomen, wil ik nu alvast reageren op het voorstel.
Het is sympathiek, dat kunnen wij ook beamen. En inderdaad: het is, denk ik, een toevoeging aan het palet aan voorzieningen die Waardlanden al heeft. Ik heb zelf laatst een heuse aanhanger geleend en ik moet bekennen: ik was een gevaar op de weg, want

het valt niet mee om te rijden met een aanhanger. Dat fietsen zal, zeker als je naar boven fietst en niet per se naar beneden, ook een uitdaging zijn op dat station. Al met al denk ik dat alle beetjes die we in het leven kunnen roepen om het scheiden te stimuleren, en dat ook nog eens op een duurzame manier te doen, gewoon een kans verdient. Ik zou eigenlijk, ook een beetje namens u, de collega's willen oproepen om het een kans te geven en een beetje relaxed te doen vanavond.

De voorzitter: De heer Van der Geest.

De heer Van der Geest: Voorzitter. Ik kan mij in grote lijnen aansluiten bij de heer Tekir, los van de aanhanger dan, want dat is voor zijn rekening. In principe is het een sympathiek idee. Alles wat bijdraagt aan beter scheiden heeft onze goedkeuring en misschien kan als tussenstap nog door het college worden genomen om eerst een bureauonderzoek te doen door de ervaring bij andere gemeenten op te halen, want er zitten wel wat haken en ogen aan, maar die uitwerking en over welk plateau ze wel of niet kunnen rijden, laat ik graag aan het college en Waardlanden over.

De voorzitter: Goed. Ik stel voor dat we wethouder De Boer namens het college nog om een reactie vragen en dat we daarna gaan stemmen. Het woord is aan de wethouder.

Wethouder De Boer: Dank voorzitter. Ik voel een nieuw fietsknelpunt aankomen op de milieustraat dat we misschien nog aan de lijst moeten toevoegen, de ‘prakfiets’ – ik heb het genoteerd!
In beginsel komt het voorstel sympathiek over. Afval scheiden voor iedereen mogelijk maken willen we allemaal en ons hele beleid is er ook op gericht om dat zoveel mogelijk te doen. We hebben nu al een x aantal regelingen, sowieso de huidige grofvuilregeling dat het opgehaald wordt, we hebben de aanhangwagens en ook bijvoorbeeld POORT6 biedt haar huurders gratis een busje aan om spullen te kunnen rijden naar de milieustraat. We zijn ook in gesprek gegaan met Rotterdam, een stad die dit al heeft, om gewoon eens even te vragen naar de ervaringen. Ze gaven aan dat het inderdaad wel wat complicaties geeft. Ze merken dat bijvoorbeeld de bakfietsen ook behoorlijk wat schade rijden. Inderdaad: mensen zijn dat eigenlijk niet gewend, plus je gaat afval naar het brengstation brengen. Ik merk zelf dat ik de bakfiets anders bestuur als ik er twee kinderen in stop en op het moment dat je daar heel veel afval in gaat stoppen, wordt hij nog zwaarder en je merkt in Rotterdam, geven ze aan, dat dat toch nog wel wat dilemma’s oplevert, ook op het gebied van veiligheid. Aan de andere kant geeft het bedrijf Roteb – al is het dat niet meer volgens mij –, aan dat het ook achter de schermen wat werk is om de boel weer te repareren, weer geschikt te maken voor de volgende, dus dat heeft wel wat haken en ogen.
We hadden het net ook even over de kosten. Vanuit Rotterdam is aangegeven dat het daar een x bedrag kost en dat er zo’n 400 gebruikers tegenover stonden. Als je het uit gaat rekenen, kostte het gemiddeld 68 euro per keer dat het gebruikt werd, en dat vind ik best fors voor iets waarvan we eigenlijk op dit moment nog niet kunnen benoemen hoe groot het probleem is. Mijn voorstel zou daarom zijn om in het nieuwe afvalbeleid, dat begin volgend jaar sowieso geëvalueerd zal worden, ook de milieustraat en de nieuwe grofvuilregeling uitgebreid mee te nemen, om gewoon eens te kijken tegen welke knelpunten we nog aanlopen. De grofvuilregeling wordt ook aangepast, daar ga je zo meteen voor een deel ook voor betalen. We zullen moeten nagaan of dat ervoor zorgt dat

mensen een extra barrière ondervinden, of mensen het nog weten te vinden, hoeveel gebruik er nog wordt gemaakt van die aanhangers, dat we dat ook even in die evaluatie mee gaan nemen, en dan kijken of we daadwerkelijk een probleem hebben, en dan ook kijken wat daarvoor de beste oplossing zou zijn. Ik denk dat we ervoor moeten waken om er nu even één oplossing uit te plukken en daar met z'n allen voor te gaan, omdat we eigenlijk niet weten of dat een adequate oplossing is voor het probleem dat we eventueel zouden hebben.

De heer Boutachkourt: Voorzitter…

De voorzitter: De heer Boutachkourt.

De heer Boutachkourt: Ik ben heel blij met de beantwoording van de wethouder en ik denk dat we de motie kunnen aanhouden, want ik ben het er wel mee eens dat we dat in gezamenlijkheid moeten beoordelen en dat we dan dit kunnen meenemen. Als u kunt toezeggen dat u dit ook meeneemt in de evaluatie, houd ik de motie aan.

Wethouder De Boer: Het lijkt me goed om in de evaluatie goed te gaan monitoren hoe die milieustraat werkt als daar straks diftar gaat gelden en een nieuwe dynamiek ontstaat, alsmede een nieuwe grofvuilregeling. Weten de mensen die milieustraat dan nog te vinden? Zien we dat het gebruik terugloopt en dat er meer naastplaatsingen komen, dan zullen we hoe dan ook actie moeten ondernemen, en dan kunnen we weer kijken welke maatregelen dan de juiste zijn. We kunnen dan ook aan Waardlanden vragen om de ervaringen in den lande op te vragen hierop, maar misschien zijn er ook wel andere ideeën die we eens in de breedte met elkaar kunnen bespreken.

De voorzitter: Ik hoor dat de motie is aangehouden. Dat betekent dat we er nu niet over hoeven te stemmen.

De heer Van Houwelingen: Ik heb nog wel even een vraag ter verduidelijking. Ik hoorde de wethouder spreken over 400 gebruikers. Ik neem aan dat dat gaat over alle vijf bakfietsen die in Rotterdam staan, of is dat…

Wethouder De Boer: Het totaal. Er is een pilot geweest in Rotterdam en daarvan is 400 keer gebruikgemaakt.

De heer Van Houwelingen: Ik heb er een rekensom op losgelaten, en dat zou betekenen dat in Gorinchem 26 mensen per jaar het zouden gaan doen en dan vind ik 11.000 euro best een hoop geld.

De heer Boutachkourt: Voorzitter, ik vind dat ook een hoop geld, maar ik heb altijd geleerd dat je gemeenten niet zomaar met elkaar kunt vergelijken.

De voorzitter: Goed. De motie is in ieder geval aangehouden en daarmee zijn we aan het einde gekomen van deze vergadering, een marathonzitting van vorige week en deze week. Ik sluit de vergadering en wens u nog een fijne avond verder.

11. Sluiting.

De voorzitter sluit te 21.36 uur de vergadering.

Sprekersindex:

Bahlmann, B.C.S, 66

Boer, M. de, 61, 62, 63, 69, 70

Boutachkourt, A., 42, 61, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70

Dansen, mw. E.L., 45, 46, 57, 58

Geest, J.P. van der, 68

Hamann, mw. E.W.H., 53, 64

Houwelingen, A.C. van, 44, 46, 48, 50, 51, 55, 61, 64, 65, 66, 70

Klein, J., 51, 54, 67

Krol, A., 52, 56, 63, 67, 68

Molengraaf, mw. M.J., 53

Oostrum, J.C., 53, 55, 57, 61, 66

Oversteeg, mw. J. van, 51, 55, 57

Pellikaan, mw. L.P.W., 50, 51, 52, 53, 56, 58

Polatli, F., 44

Santen, N. van, 43, 44, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 63

Tekir, I., 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 53, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 68

Veen, D. van, 56, 58